

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы
№ 6 (13306) 1987 чылдың январь 8, четверг 1925 чылда
түндүктүң түзүлүшү Ортос 3 көпөсө

СЭКП ТК-НЫҢ ПОЛИБЮРОЗУНДА

СЭКП-ниң XXVII съездинин айтышчыларының дүүштүр дээди болгаш ортумак тускай өөредилгени эде тургузарын боттандырып чорудары-биле холбаштыр ажылдап кылган саналдары СЭКП ТК-ниң Политбюрозу лиялар б-да болган хуралыга чугаалажып көргөн.

Чугаалажып көргөн документтерде дээди артемниң специалистерин белектирериниң шынарын болгаш улус ажы-агыйыга ажылдарын үндэсиниң биле экижидериниң хемчеглерин төлөвилеп тургускан. Оон-биле холбаштыр өөредилге-кижижилде чорудулгазын үндэсиниң биле эде тургузары, артем болгаш профессионалдык үндэсин билгилерни шигээдип алырынның баазага калып профилдиниң специалистерин белектирериниң чыгышчы, чогуур бүдүрүлгелер, каттыжышчылар болгаш организациялар биле ийкейлиг кады ажылдажылга тургузары баш удур көрдүнгөн. Дээди школаның болгаш улус ажы-агый алырларының бот-боттарының ара-

зында харызааларының ортотас-экономика чамалары-биле керөөлөр боттар кадрларын тускай сорулгадык белектирер болгаш билини бедилери болур.

Келир үениң специалистериниң өөредилгезин болгаш кижизилдигиниң дээштин кустелдериниң шигитирит негелдери эртем-педагогика болгаш эртем кадрларын шигит алыры, таарыштыр тургузарын болгаш оларның мергежилни бедилери болур деп, Политбюро онзапал демдеглезен. Дээди өөредилгениң соонда өөредилгениң чугула чадазы болур аспирантураның ажыл-чорудулгазын эде тургузар ужурулук. Кол дээди өөредилге черлериниң болгаш эртем албан черлериниң баазага докторантураның организацияп тургузар. Эртем-педагогика ажылдакчыларының аттестациязын чамаларын тургузар, дээ-

ди өөредилге черлеринге башкылаарына улус ажыл-агыйының улус специалистерин болгаш кол эртемленерни ажылдаарын төлөвлөз.

Эртем-техника депшидигени дүргедилеринге, чамаларыны ажылдап билер специалистерни белектирер экижидеринде дээди өөредилге черлериниң ролон кустелдериниң оруктары тодаргайлаан. Дээди өөредилге черлеринге, чүгүлдэ мурнунга университеттерге үндэсиниң шигитилдериниң мурнай хөгжүлгезин, дүргүлгэ-конструктор болгаш шенелде ажылдарының хемчеглериниң үш-дүт каттап улгатырарын болгаш эртем шигитилдериниң түндүктериниң шигитил алырларын хуузааларын кызырары планнаан.

Дээди школаның ажылдакчыларының, аспирантларын болгаш студенттериниң материалдык болгаш амьдалып байдалы улам ийкейлиг болурун эде тургузар ужурулук. Дээди школаның ажыл-

чорудулгазының эде тургустунушкуну-биле холбашкан документтерин колдунда чүгүлдүгүлүп көргөш, специалистер белектирер планнаарын улам ийкей экижидер-биле, дээди өөредилге черлериниң эртемниң техникалык чепселенишкенин бедилери-биле, ол чугула херекке министерстволары, ведомстволары, каттыжышчыларны болгаш бүдүрүлгелерни киириштирер-биле ол документтерге ажылды уламчылаарын чогуур организацияларга Политбюро дааскан.

ЭДЧ кезигинери чурттарның коммунист болгаш ажылчы партияларын удуртукчуларын Москвога болган ажылчы ужуражышкыныга ийкей үндүргөн саналдарын боттандырып чорудар талазы-биле хемчеглерин программазын Политбюро чугаалажып көргөн болгаш ону бадылаан.

Эш Н. И. Рыжковтуң ВУР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Д. Лазар-

биле чугаалажышкынының түңнелдерин чугаалажып көргөш, совет-венгикады ажылдажылганың ажыктыын бедилери, ханы специализацияшкынының бүдүрүлгэ болгаш эртем-техникалык кооперацияны чамаларыны хевирлерин улам калбаа-биле ажылдаарының үндэсиниң аңаа амы үениң шынарын боори Совет Эвилелиниң болгаш Венг Улус Республиканың социал-экономикалык хөгжүлгезин дүргедилериниң сорулгаларын чедишкенин шигитилеринге арганы боор ужурулук деп, Политбюро демдеглезен.

СЭКП ТК-ның Политбюрозуни хуралыга экономикалык тургузушкунуң, идеология ажылының, а ол ышкаш даштыкы политика-ның делегейниң дүшкүрүлүп чоруун чавырылдарының, бүгү чурттар-биле дең эртем кады ажылдажылганы болгаш бот-боттарыны ажыктык харызааларын хөгжүлгезинге уланган чамалык өске-даа айтырларыны чугаалажып көргөн.

Баштайгы хуннерден эгелеп шалыпчы ажилдаар

ЧОГААДЫКЧЫ БЕРИМЧЕ-БИЛЕ АЖЫЛДААР

Школа реформаларын амыдыралга боттандырының үшкү өөредилге чылы чоруп турар. Чурттуң экономикалык болгаш социал амыдыралының үндэсин эде тургустунушкуну чоруп турар үеде школа херээн эде организациялаары эн чугула айтырларын бирээни болуру чугаажок. Чүге дээрже бистиниң школа доозукчуларымыс ам бөгүн-не улус ажыл-агыйының аңгы-аңгы адырларында ажылдап кирип турарлар. Школа доозукчуларының эртем-билинин, профессионал мергежилиниң, хамааты ийкейлиг чорунуң, амыдыралга бээрже тургун эки билериниң дениелден ийитилелдин мурнунда турар сорулгаларын шигитилерни хамааржыр.

Тываның башкылары партияны XXVII съездинин совет школа мурнунда салдырган эн чугула сорулгаларын шигитилерни дээш бүгү күжүн, билин, мергежилни бараалгадып ажылдап турарлар. Башкыларының хей кезин боттарының ажылынга хамаарылгазы эки талаже өскерлин, методика дениели өскөн, кичээлдериниң ажыктыг чоруп болгаш шынары экижэн. Школага болгаш школадан дашкаар чамалык албан черлеринде уруглар-биле кижизилдеге ажылды элээн шынаржып овар. Бо бүгүнү чедиш алырынга партия, совет органныр, бааза-бүдүрүлгелер, хей-ниити база ачылыг дузаны чедирин турары көсүк апарган.

Бөгүн республика найысылалы Кызыл хоорайга мурнакчы башкыларын хуралы эртер, анчаа РСФСР-ниң болгаш Тыва АССР-ниң школазының алдарлыг башкылары, улус өөредилгезинин тергилерин, методист болгаш улуг башкылар, чазактың орден, медалдары-биле шаңналкылаан ат-сугарылганы киржир. СЭКП-ниң XXVII съездинин шигитилеринге база нинти билиг болгаш профессионал школаның реформазының кол угуламышкынына дүүштүр методика ажылын улам ийкей сайзырангайжыдарының оруктарын анаа тодардып сүмелжир. Оон аңгыда школа реформазын боттандырының эртем-педагогиктиг үндэсиниң ролун дугайын база анаа чугаалажыр.

Школага өөредилге-кижизилдеге ажылын сайзырангайжыдар, ол бүгүнү амыг негелделерге дүүштүр чорудар дээш боттук хемчеглерин кайда-даа ач чорудуп турар. Башкылаашкыны ажылы шынаржыдарына башкының методиканы эки билери, ону эртемге болгаш мурнакчы дүргүлгэ үндэзилээри кончуг чугула. Өөредилге-кижизилдеге чорудулгазын шынаржыдары эн чугула айтыр апарган.

Бөгүнү хуралдың ажылында чүгле школа башкылары эвес, харын профхөөгүлгезин шугуунуң, башкы училещезиниң башкылары база кирип турар. Чүге дээрже, олар шунтузу-ла чачгыс аай тодаргай сорулгаларын шигитилерге хүлээлгелиг. Баш-

кылаашкынының шынарын экижидер талазы-биле бисте хемчеглер алдынып, мурнакчы дүргүлгэ-даа сагыш салдынып турар. Ынчалза-даа бүгү-ле чүгүлдер ден дески эвес. Бодунуң ажылынга харысалгазын бодавас, эрги эзу-биле дужун бодап ажылдап турар башкылар база бар дээрзин бо хүнерде эртин турган январь чөвүлел хуралдарына чер-черге демдегледип турганы таварылга эвес.

Нинтизи-биле республиканың школаларында бирги чартык чылдың түңнелдери багай эвес. Өөредилге-кижизилдеге ажылы экижип овар. Бодунга негелделгип болуп, ажыл-херээн чазарты эде тургузуп турар мурнакчы башкылар школа бүрүзүнде бар. Оларын эн тергилерини бөгүнү хуралда кирип келгенер. Хуралга чорудар ужурулук ажык чугаалажышкыныга олар идейкейлиг кирип, боттарының ажыл дүргүлгезинде мөөңнестинген эки чүгүлдерин эш-өөрү-биле солчуру чугула. Тус-тус школа коллективтеринде эде тургустунушкун кан. чазар чоруп турарының баштайгы базамнарын дугайын башкылар база чугаалажылар.

Башкылаашкыны ажылының мастерлер мурнакчылар чыгып келген төлөздө школаның мурнунда тургустунуп турар чамаларын тус-тус школаларга чедишкенин шигитилеринге олар эгелекчилер болуп ужурулуктар. Черле ынаш олардан негелде-даа улуг, а олар боттарының талазында чамалары башкылар коллективтерин улап баштаар апарлар.

Бистин школа коллективтериниң мурнунда эң кол сорулгаларын бирээни болза кичээлди сайзырангайжыдары, оон эн таарымчалыг арга-хевирлерин дилеп тывары, чогаадыкчы эзу-биле беримчелерин ажылдаары болур. Школадан болгаш класстан дашкаар ажылдары сайзырангайжыдары, методика ажылын шунту школаларга улам экижидер оңза чугула. Методика ажылы Бин-Хемде, Кызыл хоорайда эки тургустунган. Ол ышкаш Чөөн-Хемчик, Барыш-Хемчик районнарында чамалык школаларында экижидерин бар апар чыдар. Байдал чер болганда-ла эки деп чугаалаары ам-даа берге.

Чамалар-хевирлерин дилеп тып, чогаадыкчы эзу-биле ажылдавас болза, школа ажылынга эде тургустунушкуну каниап чорудары. Бистиниң школа-лавыста болгаш улус өөредилге органнында эде тургустунушкуну амдында оожум чоруп турар. Бо ажылды чогумчалыг болдурарына школаларда партия организацияларын ийитилгичи чоруп, организацияны ажылы негеттнер. Чүгүн-даа мурнунда коммунист башкылардан, черле нинтизи-биле башкы кижжи бүрүзүнде, бедик негелделгип болуру, харысалганы бедилери негеттнин турар. Ол бүгүнү экижидеринге партия организациялары болуун салдарын чедирер ужурулук.

МУРНАКЧЫЛАРНЫ ДЕТКЭЭН

Мал ажыл-агыйың продукцияларын бүдүрерин болгаш күнүгө салдынып база мал чеди белектирер талазы-биле ийкей чылдың планниң онзаалдарын Улуг Октябрьниң обкомунин уткуштур күүсүлдер бистиниң социалист хуузаалыг алылаш, районик мурнакчы ажыл-агый-

лары — «Торгалыг» совхоз, оон Кадык-Бажы хойжу бригаданы болгаш «Коммунизм» орук» совхозтуң Кужур-Чыраа сүт-бараан ферманың, хову-трактор бригаданың коллективтер районик бүгү малчыларны, сааңчыларны, механикаторларны, чер ажылдакчыларны кыйтыртып үндүргөн.

СЭКП Өвүр райкому, райкууском, ВЛКСМ райкому, агроуплетур комплексиниң ажылдакчыларын ийкей профилел райкому мурнакчы ажыл-агыйларың эгелекчилер дөткөөн, Октябрьниң социалист Улуг революциязын 70 чыл оюнга

уткуштур чарыш районик ажыл-агыйларың, бүдүрүлгелериниң, туудук, салгы организацияларың аразында калыпкан. Мурнакчыларны эгелекчилер дөткөөн, дыка хей күш-ажыкты коллективтер социалист хуузаалыг ап турар.

Э. МОНГУШ, СЭКП райкомунуң пропаганда болгаш агитация килдизиниң эргелекчизи.

ФЕВРАЛЬДЫҢ ҮЛҮҮНДЕ

Ам бо хүнерде туудукчулар Сүт-Холые туудуку заводунуң, «Алаш-Маадыр» совхозтуң Бора-Тайга салбырында 200 оолдугу көлдө Култура бажының туудука кызыл ажылдап турар. Ол ышкаш январда Карл Маркс болгаш «Октябрьниң 30 чымы» совхозтарга 2 ала чурттаар 2

башкыны туудук дооскан, күрүне комиссиязыга хүлээлгени шигитилерин. Чедишкенин-биле кады четпестерин айттыр апар. Туудуктуң 70 хуурун хол-биле кылып турар. Ында метан-застаттыгы чачгыс-даа бригада чок. Бо түтүк көргүзүп турарыл дээрже, ында ажыл-

Чөөн-Хемчик район.

КУШ-АЖЫЛЧЫ МЕДВЕДЬ

БАШТАЙГЫ ХУРАГАННАР

«Барлык» совхозтуң Аксы-Барлык салбырының хойжылары бо чылдың кыштагылашкыны эки эртерип турар.

Мурнакчы малчыларын бирээни Эрес-оол Хертектиң кодында ситен, суза база дус, күргөт өлөк чедир. Кажалар чыгып, Бо хүнерде хой оолдашкыны эгелеп, Баштайгы хураган мекен алдынан болган оларның дениели шынар.

Кызыл малчы эртер чыгып 100 хойга онзаптыр 122 хураганы алган болза, бо чылда ол оон-даа эки хойтулук болуп дээш улам шалыктын ажылдап турар.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

МАЛЧЫНГА ДУЗА

Өвүрде «Торгалыг» совхозтуң ажыл-агыйлары малчыларга дуза чедирер-биле нефтяшкын графини тургускан.

Чаз-Суур салбырының хойжыларында ол ажыл эртер айдан организация эгелеп. Ажыл-агыйның специалистер 31 кижжи Кезикти Ооржактың удуртулгазы-биле хураган калдарчы Шары-оол Дары-Сүрүнүң кыштаган эки ажылдаптар. Шефтер эртер кайжаңың кырын чарткаш, олар кыштаганар.

Н. ДАМДЫН.

ХҮЛЭЭЛГЕ — 110 ХУРАГАН

Төрүтү 100 хойдан 110 хураганын дооруктуруп, баш санымдан-на 3,3 килограмм дүктү кыргып алары — Улуг Октябрьниң 70 чымыга уткуштур «Тилелге» совхозтуң мурнакчы малчылары Татьяна Бадыла болгаш Эрес-оол Холаның оларның хүлээлгезин ийкей.

Олар өгүлде керээзи-биле ажылдаарыңче шигелеп. Амыг үеде оларның коланында хой оолдашкыны кыдып тулук. Төрүн 220 хойнуң 220 хураганын ол оюуна жазалда онча-мелди дооруктуруп турар.

Д. САЛЧАК.

«Тилелге» совхоз.

Чөөн-Хемчикте Ары-Бажы сүт-бараан ферманың коллектив оон ийкей беш чылдың баштайгы чымында күнүгө сүт саар даалгазын ажык күүсеткен, районда социалист ырыштың мурнуку олурунда чоруп турар.

Бо хүнерде фермага 16 сааңчыны бирээни-ле 20—25 ийкей саап, чыл түңнел-биле эки көргүзүлгелер чедип алган.

Сааңчылардан Арна Ооржак чарыштык тилекчизи болуп, ийкей бүрүздүлде-не

2900 килограмм сүтү саап алган. Мурнакчы сааңчыга тураскаалып Куш-ажылчы алдарың тутун фермага көдүргөн.

ЧУРУКТА: мурнакчы сааңчы А. Ооржак. В. КАРА-САЛДЫҢ ФОТОСУ.

ИЙИ ЧЫЛДЫН ЮБИЛЕЙГЕ ЧЕДИР

Оон ийкей беш чылдың бирги чымын бистиниң совхозтуң Дөгүн сүт-бараан ферманың коллективниң күш-ажыкты чедишкенин дөткөөн. Ажыл-агыйлар 600 тонна сүтү бөдүрер, 530 тонна сүтү күнүгө саар тургаш, берилген даалгадан ажык 43 тонна сүтү бөдүрер, 56 тонна сүтү саткан. Бир ийкей онзаптыр 1935 кг сүтү саап алар планын 2073 кг чедирген. Сааңчылар чүгле берилген онзаалдарын ажык күүседиринге кичээлге салып турар эвес, продукцияны шынарын экижидерке доналма сагышты салып келген.

Оон түңнелде күнүгө сүт саар сүтүң 88 хуу бүгү, 12 хууу ийкей элестиг болган. Шап мандып эки көрүзүлгелерин ферманың коллектив бригада керээзи-биле ажыл-

дал өскөзүлгелер амында чедип алган. Эртер чылдың планын онзаалдарын ажык күүсеткен, эки шынарын сүтү саатпай дээш ажыл-агыйлар 12 муң рубльдиң немелде төлөвирин алган.

Сааңчыларын ортуунда социалист чарышка Леяни, Октябрь Революцияны, Куш-ажылдык Кызыл Туу ордендерин, медалдарын, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң депутаты Алды-кыс Саназ Байырова Монгуш бирги черин элээн. Бир ийкей онзаптыр 2934 кг сүтү ол-саан алган: Ондар Дүктү, Шер Куулар, Нележа Куулар, Монгуш-оол Монгуш-оол болган өскөлдө-ла планын онзаалдарын ажык боттандырган.

Улуг Октябрьниң 70 чымы

төлөпиг уткуур дугайында ийитилгичи үндүргөн күш-ажыкты коллективтерин эгелекчилер ферманың ийкейлер бир эртеринде дөткөөн, он ийкей беш чылдың ийкей чымын планын онзаалдарын юбилейге чедир күүсеткен, даалгадан ажык 50 тонна сүтү саарын хүлээлген. Ону боттандырып болурун аргалары болгаш куралдарын бисте бар. Сүтүң бүдүрүлгези болгаш күнүгө саары эртер чылдың бо түңнелден көрдүң. Ол ышкаш ийкейлерин ажылдады, хемчеглерин экижип, ферманың ийкейлерин ажылыга харысалгазын бедээ.

Х. ДАМБА-ДАРЖАА, Чөөн-Хемчикте СЭКП-ниң XXII съездин аттыг совхозтуң директору.

1. ХӨЙ СҮТ ДЭЭШ

Таңмалык сүт-бараан ферма-районда мурнакчы коллектив. Ук коллектив оон ийкей беш чылдың баштайгы чымында күнүгө 210 тонна сүт саар планын ноябрь 15-те күүсеткен, ам 1987 чылдың феврал айың түңүнде ажылдап турар.

Кышкы үеде малчыларын, фермаларын аразында социалист чарышты түңнелди ай санымда үндүрерин чурумчулук, «Тоора-Хем» совхозтуң Таңмалык сүт-бараан ферманың ноябрь айда чарышка тилекти болуп үнгөш, СЭКП райкомунуң, улус депутаттары район Советиниң күүсөкчи комитетиниң, ВЛКСМ райкомунуң шалгыч кызыл тутун чаалап алган.

Коллектив кышкы үеде сүт саалдыны хуузаалыс дээш шыныгы хемчеглерин оорудуп, саар ийкейлерин ажылдады, хемчеглерин хуу чурумуң боттар чорудуп турар. Таң-

малык ферманың чымында бетоннап кылган ойгарда — 1000 тонна силос болгаш ситен дээш өске-даа чедир бар. Бир трактор-биле хуу бүрү ситенин фермаже немей соортуну организациялаан.

Ферманың эргелекчизи Д. С. Кол ажылды билилгич организациялап, мал чедирин чарышты болгаш сүтү шынарын экижидеринге уланган контроль хыналдагы шыңгыраткан. Ол ажылга ферманың активин хаара туткан, Фермага ийкейлер октябрь айла-ла тургузу азыралда киригеш, хөй сүт дээш сааңчыларын аразында социалист чарышты калбартакан.

Чыл планын хуузаа бетинде күүсүлүр дээш дайныккан социалист чарышты бирги черинде мурнакчы сааңчы Мария Бириний чоруп, чыл дүргүзүндө бир саар ийкей

онзаптыр чыл планында ажык 120 кг сүтү сааткан. Оон ийкей Чечек Лопсан, Дуган Чокчаана олар чыл дайнык ажык күүсүлүр, чарышты мурнакчылары болган.

Фермага ийкей каларчылары Калың Кол, Натанз Кол олар ийкейлерин ажылдады, хемчеглерин эки организациялап келген. Таңмалык сүт-бараан ферманыла мал ажылдарын эртерип бахсыран, Ында бүгү-ле ажылды хол-биле кыдыры ажылга сааттып. Ынчалза-даа Фермага сайылгаан киригешин. Малчылар шунтузу бажылар чурттап турар.

Фермага чамалык башкаар чыгып, күсүк үеде элээн хуузаалык болган. 100 ийкей хамарыштыр бажы бажы бажыларын ажылдады, чамалык бажыларын ажылдады.

2. ЧЕТПЕСТЕРНИ ЧАЙЛАДЫР

«Тоора-Хем» совхозтуң ийкейлерин боал мал 5 кезек чедер, 5600 баш хой, 2300 баш ийкей, 190 чылгы таарымчалыг кыштагаларда кыштап турар.

Көк-Чар сүт-бараан ферма-районда социалист чарышты Валентина Самылык, зоотехник Оюн Кара-оол) ажылды багыт организациялап турарын эртер чылдың 60 кире бажы анык-бүрү чылдагынаарлап алып хораян. Бо талазы-биле партия райкому, райкууском, районик улусу контроль ко-

митет шигитилер хемчеглерин ала, тодаргай ажылдарын кылган.

Көк-Чар ферманыла партия коммунист кезигинерин, мал ажылының тускай артем-нилерин быжыттып, дежур-нылашкыны организациялаан. Ол ферма күнүгө сүт саар планын күүсетсе-даа, четпестер бар болуп, бажылар хорал турары дүзүрүзүниң байлал болуп турар.

Ийкейлер турар Өдүгөн, Сертин биле харылаа чок.

Рация аппаратын тургузары негеттнин турар. Ону тыл алган, ынкалаа-лаа эртер тургустунулаан.

Совхозтуң хойжыларында, чылгычыларынга автомашиналар кала өңкө чедип турар. Ол кирегинге районик автомашинаның малчыларга ховар алырлар болуп турар. Районик Култура бажыларын эгелекчилер бажыларын эгелекчилер үндүрүлгелер келерин алып, күнүгө турар.

К. ХЕРТЕК.

[illegible]

тувуну докторлары-
жызуу-биле Самгалдай
школага. «Ааладарың
аңа, алаар-биле ажык
Табдык» бистик кы-
лаш аңа лекциялар
болгаш «Лидер» лек-
цияту сайгаларында
дасарга кылган.

Муну турар ажилдар-
прелестир аныктар
атескин, интерна-
ционал, мезгилдер кыжы-
ны лекциялар кончу-
мчутуну турар. Ча-
нда бо айтырларының
«Билги» нитилде
дизви, ооң чер-де
инишкыларын кызын-
дым уу неген келсе,
тодоткиге келсе,
дизви даспаралы
методиктен келгуну-
лары, эртем-методи-
каларынның органи-
кал чедип алыр хреск.

М. ТИРЧИН.

Белчир-оол Ал-
далган аймаанда
чөмөрнү белеткеп,
и турар.

ЧӨМЧИКТИН фото-

ПЕСТИЕР
Н ДЭЭШ

зында аргыжылганы
ри-биле союзхоз иш-
автобус харылаазы-
нын дирекция план-
уураын Ч. Б. Мов-
туп турар. Ол 1987
Ак-Даш суурга салин-
тердүнмей турарын
жизн.

«ааскан» деп сөз
бадыткал кылдыр
турга каш бажынын
социал-культура
терин тударын, сеп-
бажын тударынга
чыларга кандыг ду-
рерин тодаргайлаар.
Беш чылда туду-
мазында чүү керду-
варын, тудуг ажы-
пииттирлеттинмей-
се-даа айтыргалар-
ааган турган болз-
а унай чогуу аш

жаа-биле хандыра
 жидирдин дузала
 ыйын сайзырады
 едип алыр — би
 Дагаа өстүрүм
 ырынын канчаа
 астап турары ба
 ес. Республика
 ан дөш, каян ак
 ын манайын, чо
 ьлерге үзүндө айты
 туруп, чоңуу
 кергелелине дий
 болурун аде тур
 ын чези негеп тур
 Чептер чылдан
 кататтазы-биле
 ыгылырын ханды
 көрү күзүңчи

нийн кадымь сегийн
зангштар, бергелзш-
турун келтш. Ол чо
ле чаржынчтг эвс
дарий элс тургуза
нгымыз-биле нгсн ту

суурун чурттакчыла
кужу-биле, шөф кужу
тирилер база болгай
хемини көвүрүүнү
пөтр хынг адаа тала
ош кырыга кожа чы
ыл-Тайганын хая-да
массовалдар-биле тө
лза, чазын хемини су
моонлакталган, эрги
кере берип болур. Ам
че, час медирбейн бо
кушту моонизэри не
турар. Ол бүгү рай
он хамааржыр.

М. ДАВАА.

4. январь 8

районда бистен
1-свохоз бир брига-
данын үеде уругтар
черлерине, фермага,
-базына конторга
баргача болгаш эсе-
рлерин оодар кыш
кызын алыш чурттан
былдан эгезип тайгалда
бригада ажалдаш
Ажыкчынар 10 муң

СОНГААРЛАТКАН ХЕРЭ

Сүт-Хал району тургускандан бээр дөрт чыл чедир өрөр. Оа тения дугузуна чак-ча туаулар, мурта-тага бажынар ажылгада тагыч черлер улам көрүштү аларга. Ынчарга-ла шинтирелски дег чамдык дап турар. Сонгаардаыр, дүрдүзюкинге, эде тургустуушкунга шалтык болу берген. Маптаа чижек кылдыр сойкал айтырларга шинтирелен турарына чамдык честерия бижижсе-рит, улут-хырынычтары тыттын келпиз чакы кижи болган. А Бо школада 700-икчи, кой башкалыкта ажылдакчылар бонитиза-бле алырга-гам. Школа директо

ШКОЛАГА ЧЕДЕ **БЭЭРГЕ**

решикчиларын янги аты-
деди хамдылары районун
ааларына боттамыйн ту-
шарын. Сут-Хал ортукка
ала столулар туржуу ба-
беши чом. Чыдагымдын
ынмес. Айтырмага, чом
ин алчын, олу салгылар-
чы арзылар чом деп та-
рыллар.

решикчилар эртен чеди
ажыл турда бажыиылар
школага келер, дутте

ыйн шап соонда чанар. Сеолгу
кычазалгере чугле школачы
кыжи эвес, уагу уаус, башчы-
лар аал, шаг-шазне тенту,
шамшай бэру. Чем чы тар-
тып ар балза кутп немекши
кюр болтай. Школачы назы-
мылларга уулде дорт-беш ка-
тыр чоменинири сумелер ку-
тары билингин. Эту орар ма-
га-ботту белонтар, угулдоотар,
устер-беш ой-шамалаи хамды-
лары албай. Ону башка гаст-

АПТЕКАВЫ

Ужын чыла бурун
ажылы эм турган,
фармацет Муравиес
ныч ажиини ногуну
гуаду турган. Оу
лоочун кутамчыларга
чоруур. Амы байла
турар Аптекамы эр-
туур аниик специал-
Алдын-оолдун ажил-
как.

Капитал сестелге
маан, санитарины б
гелдеге дууришес,
ассортиментин зыле

лу төлөш, чулуузуудда ажиг-
лаарын чурумчуткан. Мур-
нууда ышкан машина-тех-
никаны кандай-даа чөпшөөр
лөбжик топка ылай-бөөр
чорууун соксаткан.

Соховоэтү инженер, ме-
ханизиринден негелден
шыңгыт туртуканы-биле
чурум экижэн.

Д. АИР-САНАА.

Сохово төү-биле салыр-

БАР БЕ?

Ооржак бо чугула ажыда кыламы турбай, шоккога ыш-чечма садыры орман-ластар ужурут. Баран-бар, район тоутуну школа-зынга өөреникчилери чегере-рин канчап чедин ап шыдамы боор?

Хыялданы мүш-не чоруткан. Түгөйлүндө — аптанын даар дутайдына айтырт тургускан, дамырже дамчылар суук эме-рини белеткериин шуут хо-руп кван. Ол эмир чокта берге байдал эгизин. Аарыт

БИСТИ МАНААР Э

Сүт уяра мал оларын үрөс турар. Келир чабын ол катан-таар болза, Сүт-Хөл, Кара-Чыраа суурларын турткан

деп та-Эде-раззин-манаар

АЖЫЛЫН КӨРЗЕ

Соңгоо алыс-абыс тесинин айым-биле аарытлар-га ууур эмнөр салары меледег четпес. Аала Кы-мизде бир ууур келер чы-гыр саргалла-биле бие бээр таварына эмес, чачыл бо-ла. Ч. С. Алыс-оол бо-ла чок болур, Сураа— Кымыла, комендировкала. Эмислеге албан черинч ууртукчу-уун ажылын райахтукко, ра-йоннуң алыж эмислеги кон-тролюга кийиш тигер.

Чокта каз районнуң рес-публиканга санитар эмчилер

айрымны мал оттарар шал-дерын Хемчик уур казылыл болур. Бу уурут ке болуун эрти ууну «тушту» турар.

Район төвүнчү курттакта-дагы пияш хураалыга тү-рүктөгү Кымыл Кымыл Ондар райахтуксомуни төлө-жүндө алырып салат.

— Мал каздалары шал-дер сугдан кытталарын кажам чурдурары?

— Бу беш чыда ол айты-рыг шийтирлеттинмес, төй акша-шаңталда үнер ажыл-дыг, ынчангач кээр бис — чылын планнга хөр бис —

Сут-Хе-рин бие тиле шал-дерын Хемчик биеден казыл-ган кыж кан каар биз аңаз уунуче кол чурт ажилчылдаг геттинчи куускоо

2-ги арын. 198

...турары базасында Республикада
...дээш, каякан экон
...манавайн, чо
...рге үзөнінде айты
...тургузуп, чонну
...режелдинге дый
...лурун аде тургус
...үзөш негеп турар
...тпестер чылдан
...таптавазы-биле б
...рыгларны хандыр
...көөрү күзөчиги
...ар.

д кадыын сегиле
тыктар, бергедэши-
нуу келген. Ол чо
чаржынчыг эвес
арый эде тургуза
ымзи-биле иегеп ту
арылаан.
ве, үер келери да
еш чылдың планы
е. Бо айтырыгн

румуз чурттакчыла
ку-биле, шеф кужу
ирлеи база болгай
емниц көвүрүүнү
хире азда талда
кырынга кожа чы
Тайганын хая-да
освалдар-биле тө
казын земини су
ндакталган, эрги
е берип болур. Ам
час чедирейи бол
шту моонээри не
рэр. Оз бүтү рай
амааржыр.

М. ДАВАА.

январь 8

